

DISPUTATIO
DE
ICTERO FLAVO
ET NIGRO,

Quam

In illustri Academia IVLIA,

SVB PRAESIDIO

Viri Clarissimi, Excellentissimi,

DN. IOANNIS WOLFII,
PHIL. ET MED. D. AC
Professoris publici,

Publico examini subijcit

VALENTINVS EMERICVS,
CERVIMONTANVS SIL.

Ad d. 15. Aprilis

IN AUDITORIO MAIORI.

HELMAESTADI
TYPIS IACOBI LVCII,

c15 15 cXIV.

paret a
ciatur.

mor non

quam qu

Atq, in

est, qua

quia ipse

recipien

humor

4. i

facta at

ibilar

ore ex

5.

tionis n

constit

7.

ubi, ac

8.

copiosa

at as,

mor(u

haben

THESIS I.

Vando biliosus humor uniuersam corporis inscit superficiem, color ille qui relinquitur, consuevit appellari **ICTERVS.**

2. Qui quidem morbus non est, ut ex morbi apparet definitione, neq; causa morbi, cum nullus morbus ab illo efficiatur. Sed Symptoma qualitatis aspectabilis.

3. Nam cum per consuetas naturae vias, decenter biliosus humor non transit, sanguini miscetur, ac ad corporis superficiem tanquam quid praeternaturam, ac virtuti inimicum, transfunditur. Atq; in hac duplici quidem retinetur nomine, primum quia crassior est, quam possit per angustos cuticulae meatus, expurgari: deinde quia ipsa etiam partes exteriores interioribus debiliores sunt, & ad recipiendum aptiores, densiores etiam, quia frigidiores, ut motum humoris retardent.

4. Est igitur **ICTERVS** qualitas totius mutata aspectabilis, facta ab effussa bile in corporis superficie, propter folliculi fellis, pori biliarij, vel splenis, lesionem.

5. Actio folliculi ut & reliquarum partium laeditur, vel ab errore externo, vel laesa facultate.

6. Errore externò quidem, si morbi, vel causae morborum actioni incommodantes, extracista, pori biliarij, vel splenis, fuerint constitutionem.

7. Quales morbi sunt, ventriculi & Epatis intemperies, scirrhi, ac meatum bilem vtramq; vehementium obstructiones.

8. Cause verò, bilis vtraq;, qualitate, vel quantitate peccans, copiosa biliosorum alimentorum ingestio, corporis constitutio, ira, aetas, anni tempus &c. de quibus Galenus. l. 2. temperament. morsus & punctiones venenosorum animalium, quorum exemplum habemus in imperiali seruo. s. de locis aff. c. 7.

9. *Læsa facultate leditur actio, quando morbus est in ipso folliculo, vel splene aut poro bilario, siue ille intemperies, siue obstructio.*

10. *Vnde omni morborum genere partes organicas affici posse agnoscens Galenus, addit, folliculum fellis, melancholicique humoris receptaculum, vnum habere imbecillitatis principium, veluti cetera quoque naturalia instrumenta, à partis Intemperie ortum. l. 5. de locis aff. c. 7. l. 6. c. 1. Passimque frequentiores huius imbecillitatis causas esse dicit, calidas & frigidas intemperies, utpote quod fiunt à qualitatibus maximè actiuis, & nunquam ferè non obuijs.*

11. *Principales ICTERI differentie sumuntur ab ipsa qualitatis natura, ac rebus præternaturam quas sequitur, diciturque, alius felleus, splenicus, flauus, niger, alius Symptomaticus, alius Criticus, benignus, malignus; intensus, remissus, &c.*

12. *Imminere ICTERVM colligimus ex causarum, affectionumque presentia, quarum iam facta fuit mentio, item colore partium, præsertim oculorum à naturali paulatim deflectente.*

13. *Factus in genere facile patet, cum omnis qualitas sit mutata aspectabilis.*

14. *Signa differentiarum ex affectionum & causarum signis proprijs, pluribus peti possunt, nos paucis attingemus.*

15. *Si substantia Lienis adsit obstructio, præter urinam nigricantem, crassam, dolor huius adest tensiuus, motus corporis difficilis præsertim in ascendendis scalis, ac sublimioribus locis adeundis; quibus aliqui addunt abolitam ventriculi appetentiam, noctes inquietas, & huiusmodi alia quæ morbos comitantur melancholicos.*

16. *Sin verò folliculi, remissa satis corporis apparet citrinitas, alui excrementa manent naturalia, aut naturalibus aliquomodo redduntur sicciora, aridiora, ac erroris externi absunt inditia: Nam cum hæc bilis admodum tenuis sit, ac qualitatis mordicatiois; vehementius facultatem stimulat, ut exigua eius in corporis superficie relinquatur copia. Contrarium autem fit in poro bilario, cuius*
obstru-

obstructionem sequitur color longe intensior, pulsus durior, urina crassior, & ut notat Bauhinus. l. 1. Theatri Anat. c. 45. fæcum albicantium excretio.

17. Ut plurimum tamen harum partium aliqua precessit imbecillitas, victus precedens aptus fuit gignendis crassis humoribus, qui interdum etiam diuersos tumores excitant, vel etiam plane in calculos abeunt, & ab alijs causis obstruentibus, inprimis resistendi distinguuntur pertinacia.

18. Atq; ut hisce signis qualibet ferè innotescit splenis, folliculiq; obstructio, ita à tumore factam clarius innuunt partium grauitas, magnitudo aucta, durities, quibus progressa vitij magnitudine, succedunt anhelitus lætio, tussis sicca ac arida, obtensionem diaphragmatis.

19. Quod si omnis absuerit obstructio, debilitas partium ex aliqua intemperie suspecta erit, cuius imbecillitatis causam manifestabunt signa cuiuslibet intemperiei propria.

20. Breuiter; ex communissimis discrasijs calidam monstrabunt, sitis, febris adiuncta, qualitas loci affecti tangibilis, dolor, frigida iuuantia, calida nocentia, intus vel extra adhibita.

21. Frigidam verò signa quodammodo contraria, cause antecedentes, cibus potusq; frigidus, anni tempus &c. Fuerunt tamen folliculi intemperies absq; manifesto Epatis consensu, aliquoties ita obscure, ut solis iuuantibus & nocentibus detectæ sint.

22. Antequam ad curationem veniamus, hoc unicum restat, ut INDICATIONES colligamus, sunt verò duplices; Altera morbum, morbiq; spectat materiam, que quidem cum possit esse multiplex, varijs iterum parit diuisiones; Sic si facultus cystæ vel etiam splenis ladatur intemperie, obstructione, scirrho, calculo, singula hæ affectiones proprias habebunt indicationes. Altera decolorationis mutationem.

23. Quam facile autem his indicationibus satisfieri possit, diligenter consideranti differentias, non solum à qualitate mutata, &

illius causa petitas, sed etiam à tempore, coniunctis, & consequentibus, erit manifestum.

24. Verum cum melius sit sanum permanere, quam in affectum aliquem incidere, debita sex rerum non naturalium administratione, ICTERI causa præcauenda sunt, aëris scilicet, cibi & potus, somni ac vigilia, motus & quietis, inanitionis & repletionis, ac animi pathematum.

25. Exempli gratia; calida ne fiat folliculi Epatisue intemperies, cibus, potusq; erit refrigerans, quales sunt pisces saxatiles, prisa, vinum tenue, & quod olygophoron dicitur, vel aqua. Atq; hæc non solum potestate sed etiam actu & præparatione possunt esse talia; quibus respondent balnea aquæ dulcis, exercitia moderata, animus tranquillus & sedatus, morborumq; calidorum erroris externi rationem habentium, ut & humorum, tempestiua amotio.

26. Intemperies verò facta, non neglecto victus ac reliquarum rerum non naturalium regimine, curari poterit, medicamentis contrarijs, ex quibus ad appetitum patientis varia formula conficiuntur, & vel intrinsecus vel extrinsecus exhibentur: intrinsecus quidem ex cichorio, hordeo, portulaca, lactuca, sale prunella, & huiusmodi alijs, cum modica quantitate sachari aut syrapi convenientis; exempli gratia: Endiuia, rosarum: Extrinsecus autem, emplastra ex carne cydoniorum, succo semperuiui, Nymphaea, ac herbis contusis, cum farina hordei, unguento santalino, Ol. rosarum, Ranarum, quibus addi potest penetrationis causa, Camphora, vel etiam aceti modicum.

27. Nec diuersa Lienis ab hac intemperie est præseruatio; Curatio tamen fiet per splenetica, qualia intrinseca conficiuntur ex carne citri, limonum, succo berberorum, ribium, acetosæ; Extrinseca vel ex ysdem, aut consimilibus, albo camphorato, & refrigerante Galeni.

28. Calidæ discrasie succedit frigida, cuius ex lege oppositorum, facilis indicati generalis est inuentio.

29. In specie autem cista vel Epatis alterari poterit, medicamentis ex Absinthio, Centaurio minore, Eupatorio, Costo, Cinnamonomom, Zingibere, Rosa Solis Anglica, Bals. Sulph. simplici, Essentia Guaiaci.

30. Lienis, lupulo salictario, scolopendrio, cuscuta, capparibus & ex his confectis, ut sunt Trochisci & oleum.

31. Sed cum simplex intemperies vix diu solitaria subsistat, quin sibi consentanei humoris eiusque superuacui prouentum faciat, illoque vel obstructionem intendat, vel etiam actu efficiat. Quid ratione vtriusque faciendum, Galenus in libris Meth. Med. passim diligenter expressit.

32. Futuram obstructionem precauendam esse docet, victu attenuante, detergente, de quo peculiarem etiam libellum, qui videri potest, nobis reliquit.

33. Grauiusque nos admonet, antequam alteremus, aut facta obstructioni medicamenta deobstruentia administremus, perpetuo incipiamus a vacuatione illorum humorum, qui tanquam causa futura obstructionis, confluunt ad partem affectam.

34. Vomitorij quidem, si materia ventriculi sursum feratur, deiectorij vero, si deorsum, vel in intestinis fuerit.

35. Lenita aluo, & vacuata à primis vijs materia, leuiore aliquo medicamento, inter qua Hieram insigne esse dicit, ipsam demum in cista, vel splene existentem obstructionem, aggrediendam esse.

36. Hac ratione, ut humores impactos, viasque obstructas incidentibus preparemus, cuiusmodi in cista vel Epate sunt decocta gallorum medicata, radicum graminis, apij, petroselini, & nonnullorum superius alterantium nomine adduكتورum, quibus utiliter admodum aliquid adijcitur serapij, de duabus & quinq; radicibus, Eupatorij, Cichorij cum Rhabbaro, vel consimilis.

37. In liene autem corticum fraxini, tamarisci, asari, filicis, Milzatella, cum oxymelle scyllitico, aceto sambuci, Syrupo Bizantino,

no, de fumaris, Calamintha; præsertim ex herbis simul pellentibus flatus, si horum aliqua adsit suspitio ac quæ aliquam adstringendi vim habent adiunctam, quemadmodum obseruatur in absinthio; nec putandum est talia ob vim adstringendi, qua sunt prædita, viscerum meatus obstruere, atq; ita noxam inferre, cum longe maior utilitas expectanda sit, dum viscera confirment, ne ad excrementa recipienda reddantur aptiora. Gal. l. 5. simpl. c. 11. l. 6. §. de Eupatorio.

38. Quibus omnibus addi possunt, spiritus vitrioli, Sulphuris, Tartari, Terebinthina albus.

39. Tandemq; signis coctionis apparentibus humores obstruentes medicamentis expurgemus conuenientibus.

40. Pituitosos & biliosos Agarico, Aloe, Elaterio, Rhabarbaro, Pil. de tribus, de Hiera cum Agarico.

41. Melancholicos, polypodio, Epithymo, Helleboro nigro, fol. Senæ &c. unitis vel disiunctis, pro ut humorum confusio exposulet.

42. Atq; post huiusmodi purgantium usum, si opus fuerit recurramus ad incidentia, donec modo his, modo aluum ducentibus, per interualla reperitis, sublata fuerit obstructio, ad quem scopum præter allata inprimis accommodata erunt medicamenta confecta ex tartaro, ut sunt tartarum rosatum, vitriolatum, purgans; nam præter incidendi penetrandiq; vim, purgandi facultatem non exiguam obtinent.

43. Commendant quoq; nonnulli pluribus anserculorū pullorumq; gallinaceorum excrementum album, ut notat Brahæus; inter quos & Quercetanus est, qui in Pharmacop. c. 20. scribit, horum animalium excrementa exinde mirificam habere incidendi attenuandiq; vim, quod sint introsulphurea, cuiusmodi sunt columbarum, è quibus copiosa nitri quantitas educitur.

44. Vtterius si morbi progressa materies, ut non solum obstruat, sed insuper vel scirrhum efficiat, vel etiam calculi naturam induat, pro diuersa indicantium natura, affectioni succurrendum erit præsidij.

45. Calculo quidem frangentibus, seu soluentibus fortioribus, exempli gratia, succo limonum, Pul. asellorum, Terebinthinae, cum aqua saxifragiae, restæ bouis, parietariae, ac spiritibus Chymicis quos Thef. 38. notauimus.

46. Scirrhus verò iisdem plane de quibus antea dictum, emolli- tionis saltem ante purgationem diligentiori habita ratione, quam assequimur medicamentis calefacientibus, emollientibus, atte- nuandiq; vim habentibus; ex rad. altheæ, maluarum, medulla cer- ui, adipe gallinarum, chalybe preparato, & chalybeatis. Ac tan- dem reliquiarum peruias conuenientes discussione.

47. Nam cum ex iecoris cauo frequenter per secessum, gibbo, meatus urinarios, humorum facta sit excretio. Lienis autem sub- stantia tum per dysenterias, ut in coacis notauit Hippocrates, tum per hæmorrhoidas, & ventriculum nonnunquam Bauhinus Theat. Anat. l. 1. c. 43. atq; utiliter etiam per urinas, nunquam non harum viarum diligens habenda erit ratio. Mercatus de lie- nis affectibus.

Et tantum de actione læsa, læsa facultate.

48. Ad eundem planè modum, & errori externo, occurren- dum erit.

49. Nam si nulla intemperies, obstructio, in splene, vel cista fuerit, & tamen fiat ICTERVS, saltem videbimus, num affectio aliqua vicinarum partium in causa sit, qualis aliquando in ICTE- RO flauo, fuit dolor colicus, ileus, Epatis tumor, inflammatio, vò in Obseruat. notauit Forestus.

50. Si ex copia bilis fiat, ab inflammatione Epatis facta, nec meatum ad folliculum fellis pertinentium adsit obstructio, alui excrementa erunt naturalia, biliosa; sin horum pariter constipatio, vix à febre patiens erit immunis, omniaq; caliditatis signa erunt intensiora. Atq; ut ex illius meatus qui ad intestina excurrit, &

communis dicitur, obstructione, repente excrementorum fit mutatio, ita ex oppositorum, propter humoris collecti copiam, sensim. Meatum in ICTERO nigro obstructionem arguet, lienis secundum naturam constitutio.

51. Si nullus huiusmodi affectus ICTERI causa fuerit, considerabimus, num causa aliqua bilem abundare fecerint, ut res non naturales, allia, cepa, aer calidus & siccus, huiusq; peculiaris aliqua constitutio, quemadmodum refert Mercurial. l. 3. pract. c. 23. ex Hippocrate, quando dicit, morbum regium quandoq; vagari & ex aeris proprietate abundare, & sic causa nota erit, bilis abundantia.

52. Si acutus & biliosus morbus praecessit, causa patet, scilicet natura excernens, quae vel humoris copia, vel qualitate, aut laesitur virisq;

53. Si causa fuerit victus ratio, mutari debet, sin natura impetus in crisi, nihil nobis erit negotij circa causam, sed solum circa qualitatem relictam, quae erit cura indicationis sequentis; sin bilis abundantia, obstructio meatum, iecoris, purgare corpus oportet, & obstructions aperire, ut superius dictum est; Cura enim folliculi est cura Epatis. Forestus l. 19. Obs. 19. Schol.

54. Eadem ratione si venenum eorum, aut qualitas extrinsecus corpori impressa Icteri causa sit, quam vel ipsi manifestabunt agri, aut inusitata alias Symptomata, propria veneni curatio exigitur, vomitorijs, cucurbitulis, alexipharmacis &c. Hinc Galenus etiam s. de locis affect. c. 7. seruo imperiali Theriacam propinavit, & Auenzoar Arabs gran. iij. lapidis Bezoardici in aqua rosarum, filium Hali regis, ex virulenta ICTERITIA liberavit, referente Langio. l. 2. Epist. 24.

55. Inprimis verò nauanda erit opera, ut cuilibet veneno, proprium opponatur Antidotum, veluti si à Leporis Marini malignitate fuerit, quam ICTERVM causare posse monent Pareus l. 20. de Venenis c. 33. Mercurial. l. 3. pract. c. 23. anserinus sanguis calidus

torum fit muta-
copiam, sensim.
uct, lienis secun-
causa fuerit, con-
cerint, ut res non
peculiaris aliqua
3. pract. c. 23. ex
ndog, vagari &
a erit, bilis dou-

causa patet, scilicet
alitate, aut lacry-

et, sin natura in-
sed solum circa
sequenti: sin bilis
corpus oportet,
ara enim folli-

aditas extrinse-
si manifestatum
veni curatio est
&c. Hinc Gal-
Theriacam prep-
aratis in aqua
ITIA liberat

libet veneno, pr-
Marini maligni-
or Pareus, an de
imus sanguis cal-

4
da erit opera
veluti si a Le-
causare po-
pract. c. 23.

du offerri debet, aut Cedria trita cum vino, &c. de quibus pluribus videatur Henricus à Bra. l. de venenis. c. proprio.

56. Sed ne quid silentio pratereamus, cum in omni ferè affectio-
ne de materia chirurgica aliquid dicatur, quid de illa in presenti
sentiamus, Galeni verba cuius monstrabunt quando dicit. l. de
purgantium vi. c. 2. Si morbo regio laborantibus sanguinem mise-
ris, extremam in perniciem ages: Quibus quidem verbis, cum sci-
entissimo Galeno, non simpliciter in hac affectione vena sectionem
reijcimus, sed quando ratione causarum, huius non adest indi-
cans.

57. Hemorrhoidas enim restagnantes, alias ex consuetudine
fluentibus, ratione reuulsionis, in ICTERO nigro referendas esse,
ita clarum cum Platero de discoloratione esse arbitramur, ut nulla
demonstratione opus habeat, sed tamen cum iudicio, iuxta illud gra-
uissimum Mercati, Tom. 2. l. 1. c. 15. præceptum. Ante verò quam
postremum fiat, cessandum est, ne nobis eueniat, quod multis euenisse
est conspicuum: quod, cum unum morbum præcauere student, in
grauiora mala laborantes inconsideratè deferunt; Nam facilimum
est in his fluxionibus ad malum corporis habitum deuenire, ob in-
ordinatum & immodicum sanguinis fluxum.

58. Priusquam ad alteram progrediamur indicationem, par-
tes ab affectionibus vindicata, roboranda sunt, ne vel noua excre-
menta recipiant, vel etiam pristinas affectiones incurrant, medi-
camentis quidem non semper vniusmodi, sed pro affectionis natura
diuersis, asserente Smetio Miscel. l. 1. Epist. 4.

59. Igitur si prægressa obstructio, opportunissima erunt, qua mo-
deratam adstringendi vim obtinent qualia Epatica consciuntur
ex Absinthio, Eupatorio, croco Martis, Splenica scolopendrio, cort:
rad. capparitis.

60. Sin verò intemperies, intemperiei quodammodo contraria,
quibus & agentia tota substantia addi possunt, ut in Epate est
Epar lupi; Liene puluis lienis equuli; Antidota, Electuaria, quo-

rum ingentem siluam nobis suppeditat Galenus. l. 8. & 9. de comp.
med. secund. loca.

Et tantum etiam de errore externo.

61. Sequitur nunc altera **INDICATIO**, qualitatis scilicet
vitiosæ mutatio. Hac verò cum propria humoris sit qualitas, à qua
nulla, si propriè loqui velimus, utilis sumi possit indicatio: neq; enim
ICTERVS niger, albo remedio, tanquam contrario, curari po-
test, consequens est, ut huius causam eradiceamus, qua eradica-
ta, fieri non potest, quin non & illa protinus euanescat.

62. Verum cum humores ad cutem propulsi difficulter per me-
dicamenta, in specie purgantia dicta, expurgentur, quod eorum re-
uulsio ad partes internas sit valde longinqua, neq; etiam humores
excrementitij per partes principales duci debeant, materiam resol-
uentia, abstergentia, & per poros cutis insensibiles discutientia, af-
sumenda erunt.

63. Resoluunt & abstergunt, Bal. aquarum thermalium, Nitro-
sarum, Sulphu. de quibus Mercatus Tom. 2. l. 1. c. 13. Item dolci-
um, cum oleis, herbis, emolliendi, laxandi, digerendiq; vim haben-
tibus, Chamemeli, Althea, Absinthij.

64. Discutiunt, & per poros quidem insensibiles, sudorem mo-
uentia, Exempli gratia, Antimonium diaphoreticum, Rad. Cyclam.
lapis Bezoar, inter qua tamen decoctum ligni sancti celebratur, &
tanquam specificum in hac affectione, puluis lumbricorum terre-
strium in furno exsiccatorum, cum aqua Cardui benedicti, Ange-
lica, Zedoaria.

65. Post balnea & discutientia generalia, si nihilominus color
fædus in facie & oculis perseueret, sternutamenta conuenient, fa-
ciemq; ager abluat aqua distillationis peponum, aut aqua balnei
ex herbis emollientibus, de quibus iam dictum, & in materia me-
dica agitur pluribus.

Atq; hæcenus de **ICTERO** flauo
& nigro in genere.

66. *Verum enim uerò cum Galenus. 9. M.M.c. 6. dicat, se pro comperto habere, non licere ullius artis scientiam nancisci, nisi quis & methodum quandam habuerit, per uniuersalia theoremata, & in particularibus exemplis se exercuerit, generali parte absoluta, in speciali quoq; aliquid tentabimus.*

67. *THEODORVS* Adolescens 20. annorum, ex Phlegmatica ad Melancholicam uergens constitutione, natura pallidus, mediocrisq; solutionis, uerno tempore, citra sensibiles caloris uel frigoris notas, sensim flauo secundum totum inficitur colore, excrementa alui raro & cum difficultate excernit, dura, terrea, quæ tamen iam in diem tertium suppressa sunt, urinam uerò biliosam, crassam, cibum fastidit, ac assumptum ut plurimum circa uesperam calor sequitur mordicans, pulsus durus, uehemens; Noctes habet inquietas, sentitq; lassitudinem totius non mediocrem, ut & grauitatis sensum in dextro hypochondrio, cum aliquo dolore ac duritie. *Querit quid mali hæc signa portendant, & quæ curandi methodus esse debeat?*

68. *Signa presentis agritudinis, in duplici sunt differentia, quedam enim ipsum Symptoma, quedam uerò huius decernunt causam.*

69. *Symptoma ICTERVME* esse, qualitas corporis totius mutata aspectabilis, tam clarè demonstrat, ut alijs signis opus non habeamus.

70. *Causam uerò immediatam, humorem scilicet biliosum, ipsa flauedo, propria huius excrementi passio, urina biliosa, calor post sumptum cibum increscens, pulsus durus, inquietudo nocturna, & lassitudo totius.*

71. *Nam cum post factam coctionem, biliosus humor per conuenientes natura uias ex Epate expurgari non possit, partim per renes in uesicam excernitur, unde urina biliosa, crasse. partim miscetur sanguini, qui cum qualitates habeat corpori aduersas, calidi-*

zate sua calorem; acrimonia in capite nocturnas inquietudines; siccitate lassitudinem in articulis, ob humiditatis quae ad motum facit absorptionem; ac tandem in arterijs pulsus producit duritiem, cui succedit eiusdem vehementia, ratione dignitatis, quia afficitur iecur, quod est membrum principalissimum nutritioni destinatum, quae actio causa vita necessaria est.

72. Biliosum autem humorem, non simpliciter, ob nimiam ex biliosis edulij, aut calida etiam intemperie abundantiam, cum sanguine in uniuersum corpus diffundi, sed potius iecoris obstructionem, cum aliquali magnitudine aucta, qualitas corporis sensim crescens, caloris absentia, alui excrementa dura, terrea, sensus grauatius dextri hypochondrij, cum aliquali dolore ac duritie, factis coarguunt.

73. Nec non & obstructionis causam coniunctam, vel etiam antecedentem, crassos, viscidos, esse humores, natua hominis constitutio, anni tempus, cibi fastidium, & huiusmodi alia, de quibus prolixius dicendum non est.

74. Concludimus igitur propositum Adolescentem ex obstructione, facta à Scirrho iecoris, in flauum incidisse ICTERV M.

75. Atq; hanc nostram conclusionem exinde falsam non esse arbitramur, quod nulla sensibilis magnitudo aucta appareat, siquidem hac non semper, vel ob visceris distantiam, vel tumoris ad cauam hepatis vergentiam, perceptibilis, sed ut plurimum ex alijs signis cuiusmodi habuimus, rationabilis.

76. INDICATIONEM ex dictis colligimus duplicem, alteram praeseruatoriam, quae spectat causam, tam antecedentem, quam coniunctam; illam quidem ne vel fiat, vel facta affluxu tumorem augeat; hanc vero ne eundem actu foueat, cui & illa quae ab intemperie visceris desumitur, subiungi poterit, huius nimirum alteratio. Alteram, quae coloris continet mutationem, & ICTERV I propria est.

77. Quid de propositis INDICATIONIBVS statuendum

dum sit, facile constabit, cum ex parte affecta principali, cuius temperie participat totum corpus, tum morbi specie; qua ut plurimum auxilijs medicis ita resistit, ut omnem medici illudat operam, nec non causis peccantibus, quarum eradicatione semper aliquid virtuti detrahitur. Ut autem proposita indicationes difficultatem contineant maximam, tamen cum salutis spem habeamus ex aetate iuuenili, ac restitutorum exemplis. Indicationes ordine videbimus, sumpto à Diata exordio.

78. Ergo ne malū indeterius abeat, ratione praeservationis, probamus victum causis obstruentibus contrarium, scilicet abstergentem, incidentem, calefacientem, qualis esse possunt iuscula caponum, gallinarum, quibus radices Cichorea incocta sint, cum momento croci, cinamomi, & guttis aliquot spiritus Vitrioli, vel per se, aut circumfusa probe mundato hordeo, horumū animalium carnibus. Vinosi delectatur, in primis post primarum viarum euacuationem, bibat Rhenanum, Chalybeatum, Absinthiacum, Cereuisias verò crassas & saeculentas, omni euitet diligentia, ut & nimios animi affectus, motus corporis, frigidiorisq; aëris impetus.

79. Rebus non naturalibus via quasi ad curationem parata, principalis cura erit, ut humorum è ventriculo & intestinis ad Eparuentium inhibeamus impetum.

80. Ad quem, etsi communiter tam lenientia quam vomitoria accommodata sint, tamen non sine causa aluum lenientibus in proposito Adolescente contenti erimus, quia insomnes habet noctes, atq; ita de capite conqueritur, neq; etiam vomitus citra violentam affecti epatis fieret agitationem, ob vicinitatem ventriculi.

81. Fieri autem alui lenitio poterit, Syrupo rosarum solutiuo, Hiera Galeni, Syrupo de Cich. cum Rhabarbaro, fumaria; Exempli gratia sit formula sequens.

R. Spec. Hier. a. s. ʒiiss.

Syrupi Rosarum solutiu. q. s.

Mis. F. Bolus, de auretur, deturg. cum saccharo.

82. Verum ut tuto rem aggrediamur, cum alius officio per tri-
duum functa non sit, humoresq; ventriculi aliquas ferant inducias,
ne difficilis molestaq; succedat purgatio, antequam Bolum assumat,
sequens Enema pramitemus.

R. Malua
Althea
Violarum aa. M. j.
trium flor. cord. aa. P. i.
passularum ℥iſſ.
Cent. minoris
Absinthij. aa. Mſſ.
Coq. in suff. q. aq. bord. s. ad iij.
Colatura R. lib. j. cui adde
Elect. Diacathol.
Ol. Chamomelini aa. ℥ij.
Salis ℥j.
Mis. F. Enema.

quod tribus horis ante prandium admittat, & sequenti mane bo-
lum subiungat.

83. Lenita aluo, profligataq; ex primis viis causa antecedente,
ipsa obstructionis succedit continens; Hec verò cum ex pituitosis
melancholicisq; humoribus constat a sit, horum quoq; indicatur eua-
cuatio.

84. Cuius etiam gratia, ut omnem ad expulsionem, quam in
presentia ob crassitiam, visciditatem, Epatise duritiem, nondum
habent, sortiantur aptitudinem, coquentibus subinde repetitis, la-
borandum erit, cuiusmodi sunt quæ in hunc ferè modum coniungi-
mus.

R. Absinthij.
Centaurij min.
Eupatorij aa. M. j.
Rad. Fœniculi
Apj aa. ℥iſſ.
Costi veri ℥ſſ.

infun-

infundantur in suff. q. vini Rhenani per diem integrum, ac postea longa ebullitione bulliant, facta q. forti expressione.

R. Colatura lib. iij. quibus adde
Syrupi Cich. cum Rhab.

Eupatorij aa. ℥iij.

Spiritus vitrioli

Tinctura Martis aa. ℥ij.

Mis. F. Potio pro 4. dosibus matutinis.

85. Utile etiam erit quolibet mane cum huiusmodi potione exhibere duas vel tres Pillulas, confectas ex Trochiscis Rhabar: Absinthij, Chalybe preparato, Ammoniaco, cum succo Absinthij, Centaurij minoris, siue etiam eius massa qua Pillularum de tribus nuncupatur, egregie siquidem eiusmodi medicamenta canalium obstructiones propulsant, ac viscerum naturalium pariter robur confirmant.

86. Ad eundem scopum eò citius assequendum, Omentum quoque in OL. Nardino, vel Irino, maceratum, aut sequens unguentum, Epatis regioni applicari poterit.

R. Emplastri de Ammoniaco

Foresti ℥ij.

OL. Absinthini

duorum aa. ℥ij.

Pul. schenanti ℥ij.

Mis. F. Vnguentum.

87. Preparata materia, quod tamen non ita cito fieri solet, signisq. coctionis cum Epatis mollitie apparentibus, ut humorum ex Epate aliquam euacuet copiam.

R. Rad. Polypodij quer.

dentis Leonis. aa. ℥ij.

Coq. in suff. q. aq. simpl.

Col. R. ℥iij.

Adde Ext. Hel. Nigri gr. XIII.

Rhabarbari ℥ij.

C

Syrupi

Syrupi Cich. cum. Rhab. ℥j.

Mis. F. Potio Matutina.

88.

Velfi Pillulas mauult.

R. Extr. Helleb. nigri gr. XVI.

Rhabarbari ℥ij.

Salis Absinthij

Nitri. aa. gr. iij.

Mis. F. Pill. VII. deaurentur.

quibus in aurora assumptis, superbibat haustum vini optimi.

89. *Post factam purgationem iterum attenuantia & concoquentia ex usu erunt, cuiusmodi inter alia sunt decocta gallorum medicata; tandemq; purgantia, raro enim in huiusmodi affectibus una purgatio sufficit; De quibus tamen cum indicans nondum actualem habeat existentiam, nihil determinare possumus.*

90. *Atq; hanc curandi rationem, cum aliquandiu continuauerimus, mutabimus postmodum in eam, que urinas mouet, qua iudicio nostro ceteris huic affectioni commodior existit, utpote qua medicamentis perficitur, que prater id quod vim habeant aquosam substantiam per renes ducendi, potentiam quoq; sortiuntur calefaciendi, ac sese insinuandi in abditas iecoris particulas.*

91. *Antequam ad alteram transeamus Indicationem, ex moderate adstringentibus & occulta qualitate partem affectam roborantibus, Epaticum tale fiat confortans.*

R. Hepatis Lupi ℥℥.

Mitridatij ℥ij.

Croci. Martis ℥ij.

Conf. Flor. Aquilegia

Hepat. Nobilis aa. ℥℥.

Rad. cond. Cichorij ℥j.

Mis. & cum Syrupo de Eupatorio

Cinamomo aa. q. s.

F. Electuarium.

Cuius quotidie è lecto surgens capiat ℥j.

92. Re-

92. Restat altera indicatio qualitatis videlicet visibilis mutatio, qua non multum nobis potest facessere negotij: Nam Symptoma in qualitate mutata insigne malum non est; curato enim morbo, & causa obstruente profligata, sapissimè sua sponte evanescit. Gal. de Purg. facul. c. 2.

93. Verum cum non rarò ob cutis densitatem, & humorum crassitatem, breui solâ naturâ vinci non possit, ut existentes in vniuersa corporis superficie tollamus; sequenti Balneo corpus immergat.

R. Chamomelini

Althea

Parietaria aa M. ij.

Absinthij

Fœniculi

Petroselini cum toto aa. M. j.

Nitri ℥ij.

Coq in suff. q. aq. simpl. pro Balneo.

Tandemq; restantes, Antimonij diaphoret: ℥j. & vini Rhenani quarta dimidia, in lecto discutiatur.

94. Et tantum de INDICATIONIBVS propositis; quod si autem vigilia quarum in historia facta fuit mentio, constantes, pertinacioresq; fuerint, ne virtus plane deiciatur, pro occasione Unguentum ex OL. Mandrag: Papaueris, vng: populeo, & opij crociq; granis aliquot, capiti applicabimus, ac si somnus non successerit, emulsione insuper cum Laudani, vel aq. Sauonarola modico, urgebimus.

95. De Vena sectione qua dicamus, non habemus, cum huius absit indicans, Ergo & illa in proposito Adolescente aberit, sunt enim presidia sine indicantibus incongrua, irrationalia, & semper plus damni adferunt quam commodi, ut alicubi loquitur Capiuaccius.

COROLLARIUM.

CVM commune quasi Medicorum vitium esse dicatur, vt postquam medicamentis frustra defatigarint ægros, si res non succedat, nulla alia consideratione habita, relegent miseros patientes ad aquas Thermarum, tanquam ad sacram anchoram, non considerantes, an aquæ illæ conueniant, aut non conueniant, sed vt ignorantes naturam morbi, suæ tamen existimationis, ac inscitia habeant pallium. Non immerito quæritur; An patiens etiam hic noster, si præscripta, & consimilia non satisfecerint præsidia, in Thermas Hirschbergenfes, quarum historiam habemus in peculiari libello à SCHVVENCKFELDO edito, vel etiam in opere Consil. SCHOLZII Consil. 383. cum ratione ablegari possit. Etsi autem multa dici possent, quamobrem secundum aliquos harum Thermarum vsus, in præsentî casu admitti non debeat, tamen cum satis frigida sint, ac vix repetitione digna, affirmatiuam conclusionem saltem monstrabimus sequenti. Quando cunq; adsunt indicantia, tunc illa præsidia conferunt quæ indicantur. Capiuac. in opere Consil. SCHOLZII, Consil. 226. Sed in proposito patiente harum Thermarum indicantia adsunt. ERGO. Maior fundamentum est methodi medendi, ac proinde probatione nulla indiget, cum omnibus Medicis peritis sit axiomata. Minor probatur. I. quia ratione scirrhi, indicatur emolliens, attenuans, calefaciens, discutiens; Thermæ autem Hirschbergenfes emolliunt, attenuant, calefaciunt, discutiunt, ratione sulphuris, salis, ferri, vt constat ex adductis artificibus, & prolixius probari posset ex ipsis mineris,

ris, imprimis verò harum liquoribus, aquis scilicet Chaly-
 beatis, spiritu sulphuris, Chalcanthi, quibus ad absumen-
 dos scirrhos obstructions aperiendas, calculos dissoluen-
 dos, vix reperiuntur præstantiora: neq; inconueniens seu
 irrationalis hæc dicenda esset consecutio, ab aqua Chaly-
 beata, ad aquas Thermarum: Nam vt Chalybis efficacia se
 habet ad liquorem, ita & mineræ ad aquam fontis. Et si au-
 tem sulphur dicatur siccum, non propterea tamen harum
 Thermarum vsus pertimescendus erit, cū rationali metho-
 do exhiberi debeant, neq; nimia illa siccitas de omnibus
 sulphuris partibus indifferenter intelligenda sit, sed terre-
 strioribus præcipuè, quarum in Thermis nostris non abun-
 dat copia, vt patet ex coctione, qua virtus Thermarum me-
 dicamentosa perditur. Adstrictione igitur sua potius par-
 tes roborabunt, ac post vitiosæ materiæ attenuationem,
 incisionem, viasq; vrinarias discussionem, magis magisq; con-
 firmabunt, tandemq; ex necessitate exsiccabunt, quæ tota
 scirrhosi tumoris curatio est. 2. Ratione humoris in cute
 hærentis dictæ etiam Thermæ ex vsu erunt, quia vim ab-
 stergendi & resoluendi obtinent, quæ magis promouetur
 aqua simplici. Ergo concludimus, & ratione obstructio-
 nis, & humoris in cute hærentis, à quo qualitas mutata aspe-
 ctabilis, Thermas nostras esse vtilis, ac proinde patienti
 proposito nulla ratione interdicendas. Quod si autem
 alicui forsan ægro huic nostro consimili res male cessisset,
 Thermarum culpa factum non admittimus, quæ semper
 eandem obtinent potentiam, sed aut morbi magnitudinis,
 aut ægri, aut illorum qui fuerunt præsto, de quibus plura
 dicere desino.

QVÆSTIO
AN ICTERVS ANTE SEPTI-
MVM LETHALIS? N.

Etsi non leuis de huius quæstionis certitudine fuerit du-
bitatio: tamen cum dubitationis causam nullam ferè
fuisse aliam præter Plinij animaduertamus negligentiam,
quando in allegatione verborum Aphorismi Hipp. 62. l. 4.
mortiferum, pro malo, substituit: Non videmus rationes
sufficientes ob quas quæstio negari non debeat; Præter ex-
perientiam enim Hollerij, Foresti, & aliorum, hanc ipsam,
ipse confirmat Hipp. in l. Epidem. & de rat. vict. in acut.
cuius sententiam huiusq; veritatem, si quis requirit diligen-
tius, videat Marcel. Donatum l. 1. hist. med. mirab. c. 9.
Concludimus igitur sine ambagibus, morbum regium non
simpliciter ante septimum esse lethalem, peiorem tamen ut
plurimum illo qui post septimum, propter materiae copiam,
cruditatem, turgentiam. Atq; hæc conclusio planè conue-
nit cum ijs, quæ generaliter tradita sunt ab Hipp. & Galeno
I. Epid. §. 2. ubi asseritur coctionis celeritatem, iudicij &
salutis securitatem portendere, cruda autem, aut dolorem,
aut diuturnitatem, aut recidiuam, aut mortem. Ergo si
ICTERITIA in febribus fiat ante signa coctionis, mala, si
post illa, melior, dicenda erit.

τὸ ἰεὺ δόξαν.

T SEPTI-
LIS

ine fuerit da-
n nullam fore
negligentiam,
lipp. 62. l. 4
emus rationes
Præter ex-
hanc ipsam,
di. in acut.
virut diligen-
mirab. c. 9.
regiam non
tamen ut
copiam,
conue-
Galeno
iudicij
dolorem,
Ergo si
onis, mala,

si dicitur

